

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ**(ԽԵԻ) ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԹԼԿՈՒՐԱՆՅԻ****Ա. ՎԻՊԵՐԳՆԵՐ**

= 3 =

ՎԱՍՆ ՍՈՒՐԲ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԳԼԽԱՏՄԱՆ

Ա.

Յորժամ կամէր Հայրըն զըթած զազատութիւն ազգի մարդկան,
նայ առաքեաց ըզԳարբիէլ առ Զաքարիա մեծ քահանայն:

Բ.

Յորժամ ածէր խունկ տաճարին պատիւ ի փառս Աստուածութեան,
յաջմէ տեսաւ ընդ սեղանոյ ըզբոցատիպն աննիւթական:

Գ.

Որ ասէր. Զաքարիա, բեզ աւետիս ծայն խնդութեան,
ծընանի բեզ մեծ զաւակ, քան զմարգարէսն ազնուական:

Դ.

Սպասաւոր անմահ Բանին, անեղ Որդւոյն անհասական,
որ մարմնանայ ի սուրբ Կուսէն, ի փրկութիւն ազգի մարդկան:

Ե.

Կինն ամուլ էր ծերացեալ, այնիւ չեղաւ բանին հաւան,
պապանծեցաւ Զաքարիա, մինչ որ ծնաւ զմաքուր տըղայն:

Զ.

Ապայ Որդի Հօր բընութեան, որ անըսկիզբն եւ անվախճան,
էառ մարմին ի սուրբ Կուսէն, ի փրկութիւն ազգի մարդկան:

Է.

Յորժամ ծընաւ զՏէրն եւ զծառայն, երկինք և երկիր շնորհօք լըցան,
հովիւքն եւ մոզքըն շարժեցան, երկիր պազին սուրբ Մընընդեան:

Բնագիր Գ = Ձեռ. Ս. Յ. Թ. 615,
թկ. 1592-5, Ժողովածոյ, բոլորգիր, էջ
317, 35 տուն: — Հմմտ. Ե = Ձեռ. Ս. Յ.
Թ. 1193, թկ. 1476, Գանձգիրք, բոլորգիր
լաւ, էջ 627, 19 տուն: Ա = Տաղարան.
տպ. 1513, էջ 125, 27 տուն: Զ = Զօպան.
եան Արշակ, Անահիտ, 1931, էջ 3, 35
տուն, վերակազմեալ բնագիր համաձայն
Ա և Գ օրինակներու:

Բ. 2. — Յաջմէ, Ե. ընդ աջմէ, ԱԳ.
Ըզբոցատիպն աննիւթական, Ե. ի բոցա-
տիպն անհիւթական, ԱԳ:

Գ. 1. — Ասէր, Ե. ասէ, ԱԳ. — 2 —
քան զմարգարէսն — սուրբ և մաքուր, Ե:
Դ. — Զունի Ե. — 1 — անեղ — ա-
հեղ, Զ:

Ե. 1. — Ծերացեալ — ծեր հասակ,
Ե. չեղաւ — չեկաց, Ե. — 2 — մինչ որ
— մինչև, Ե:

Զ. — Զունի Ե. — 1 — անվախճան,
Զ. անվաղճան, Գ. անվաղջան, Ա:

Է. — Զունի Ե. — 1 — լըցվան, Ա:
— 2 — մոզքըն, Զ. մոզն, ԱԳ. — Եր-
կրպագեն, Ա. երկըրպագեն, ԳԶ:

Ը.

Յորժամ մեծցաւ սուրբն Յովանէս, լերինքն արար իւր բնակարան,
 եւ ճաշակէր մարախ եւ մեղր, ըստեւ ուղտոյ իւր ծածկարան:

Թ.

Ի մարմնի էր անմարմին, վարք եւ ճգունք հրեշտակական,
 Քարոզէր մկրտութիւն, ապաշխարել տայր պատուիրան:

Ճ.

Մըկըրտեաց ըզԲանն Աստուած, եւ ի վերուստ լըւաւ նա ձայն,
 Սուրբ Հոգին աղանակերպ գայր իջանէր ի Յորդանան:

ՃԱ.

Վրկայեաց անմահ Բանին, մատամբն եցոյց ժողովրդեան,
 Սայ է Քրիստոս գառն Աստուծոյ, բառնայ ըզմեղսն զամենայն:

ՃԲ.

Ով հաւատայ ւ Որդի ասէ, նայ մրտանէ ի դատաստան,
 Որ ուրանայ՝ դատապարտի, ի հուրն անշէջ եւ անվախճան:

ՃԳ.

ՁՀերովդէս յանդիմանեաց, եւ զբոլոր ազգն Հրէական,
 Ասաց արէնք չէ բեզ առնուլ ըզկին եղբար բո, իժ գազան:

ՃԴ.

Ոխացաւ ընդ Յովաննու, տարաւ ի բանտն ի յարգելան,
 Աւր մի պատիւ տայր իշխանաց, յաւր ծնընդեան իւր կորըստեան:

ՃԵ.

Անըզգամ կինըն լըսեց, զդուստրն լինեց դիւաց դարան,
 Ձծամն եւ զվարսերըն յաւրինեց, կամարածեւ զարմանական:

ՃԶ.

Ձաչքն եւ զուններն թըխացոյց, զերեսն աւծեց դեղ դիւական,
 Բոլոր ըզանծըն զարդարեց, շինեաց դիւաց նոխ ճեմարան:

ՃԷ.

Ասաց, զընայ եւ անդ խաղայ, հանց որ ժողովըն հիանան,
 Խնդրէ զզլուխըն զՅովաննու, յորժամ պարգեւք բեզ խոստանան:

Ը. 1. — երբ մեծացաւ եւ զարգացաւ,
 զլերինս ... Եւ — 2 — եւ ճաշակէր — կե-
 րակրէր, Եւ. ըստեւ ուղտոյ իւր, Եւ. խա-
 ուղտու էր, ԱԳ:

Թ. 1. — ... ճգնողք, Գ: — 2 — Քա-
 րոզել, Ե:

Ճ. 1. — Լըւաւ նա ձայն, Եւ. աղաւ-
 նածայն, Ա. աղուվանածայն, Գ: — 2 —
 գայր իջանէր ի Յորդանան, Եւ. տեսաւ որ
 էջ ի [Յ]որդանան, ԱԳ:

ՃԱ. — Ձուցի Ե:

ՃԲ. — Ձուցի Ե: — 2 — անվախճան,

Ձ. անվաղճան, Գ. անվաղջան, Ա:

ՃԳ. 1. — ... բոլոր ըզգասըս Հրեա-

կան, Եւ. Հրէաստան, ԱԳ: — 2 — ... ըզ-
 կին եզբաւր քո իժ գազան (= Ե. ր. 2).
 զեզբորըզ կինն իժ ու գազան, ԱԳ:

ՃԴ. 1. — Յովանէս, Ա. Ի յարգե-
 ւան, Եւ. արգելական, ԱԳ: — 2 — ...
 յաւր ծնընդեան իւր կորըստեան (= Ե. ր.
 2). Իւր ծնընդեան որ կորըստեան, ԱԳ:

ՃԵ. 1. — շինեաց, Ե: — 2 = Ե. ժ,
 2: Ձուցի ԱԳ:

ՃԶ. 1. — Ձաչքն եւ զունկըն թըխե-
 ցոյց, յերեսն ... Ե: — 2 = Ե, ժա, 2:
 Ձուցի ԱԳ:

ՃԷ. 1. — եւ անդ — անզըր, Ե: — 2
 — Խընդրեայ, Ե: Խոստանայ, Գ:

ԺԲ.

Դրնաց մրտաւ պիղծն ի ժողովն, հոն որ իշխանքն կուտնցան,
Զվիզրն կեռեց քան զքարրի աւծ, զմէջքն ոլորեց քան զաղեղան:

ԺԳ.

Աչօք և ունօք խնճով նայէր, բազուկ ծրգէր քան զուռ փօնան,
Զոտրն առնալ մանիւ մեմէր, ի լեզեհոն զօրքն ի նըման:

Ի.

Յիմարեցոյց ըզթագաւորն, շարժեաց ի յախտ պոռնըկութեան,
Ասաց երդմամբ. ննդրէ, աղջիկ, յինէն պարգեւ քոր բեզի տամ:

ԻԱ.

Ննդրեաց ըզգլուխըն զՅովանու, աստուածարեալ եւ սրբազան,
Յոյժ տրտմեցաւ, ոչ կարէր տալ, բայց նայ ետուր վասն երդման:

ԻԲ.

Առաքեաց արքայն դահիճ, եւ նայ զընաց յոյժ լալական,
Դողալով եմուտ ի բանտն, եւ վայ կանչէր հազար բերան:

ԻԳ.

Ի՞նչ լինիմ ողորմելիս, ես մոլորեալս ընդ որ զընամ.
Մինչեւ յաւժար սուրբն Յովաննէս իւր սպանելոյն ետուր հրաման:

ԻԴ.

Դողալով երկիւղալից եհատ ըզգլուխն յոյժ խղճական,
Տարաւ ետուր յաղջիկըն պիղծ, եւ նայ ի մայրն ամբարտաւան:

ԻԵ.

Աշակերտքն լըսեցին, զմարմինն եղին ի գերեզման,
Հոգին զընաց առ մարգարէքն, ասաց. Կու գայ անմահ արքայն.

ԻԶ.

Դայ եւ զամէնքս ազատ առնէ ի գրժոխոցն անդնդական,
Տանի ի դասն ի հրեշտակաց, ուրախութիւն եւ անվախճան:

ԻԷ.

Վաղվնէն այն պիղծ աղջիկն զիր գործ չարիքն ի պաղն եհան,
Պաղըն երաց ըզիր բերանն, մէկ շուն մարմին երկու եղան:

ԺԲ-ԺԳ. — Դրնաց խաղաց աղջիկըն պիղծ, հանց որ ժողովքն հաւնեցան, խընջէր աչաւք առնէր յունով ի լեզէոն զարքն ի նըման (= Ե, ժզ):

Ի. — Զարքայն շարժեաց յախտ ցանկութեան, այն մարմնաւոր պիղծ սատանայն, ասաց խընդրեայ յինէն աղջիկ, թէ ինչ պարգեւ քեզ խոստանամ (= Ե, ժզ): — 1 — յախտ, աղտ ԱԳ. ախտ, Զ:

ԻԱ-ԻԲ. — Ննդրեաց ըզգլուխըն Յովաննու, հասոյց նըմա աւր կատարման, եւ առաքեաց արքայն զահիճ, բայց նա զընաց յոյժ լալական (= Ե, ժե):

ԻԳ. 1. — Զունի Ե: — 2 — Զունի Գ: —

Ապա յաւժար սուրբն Յովաննէս իւր սպանելոյն ետ հրաման, Ե:

ԻԴ. 1. — Երեստ վախելով երկիւղալից կըտրեաց ըզգլուխըն պատուական, տարեալ երեստ աղջիկըն պիղծ յանձեալ մայրն ամբարտաւան (= Ե, ժզ, 2 — ժե, 1): — 2 — յաղջիկըն, Զ. աղջիկըն, ԱԳ:

ԻԶ. 2. — անվախճան, Զ. անվաղճան, Գ. անվաղջան, Ա:

ԻԷ. 1. — Վաղիւն այլ գայ այն պիղծ ու չարն, իւր գործքն չար ի յինքն եհան, Ե (ժը, 1): — 2 — Պաղն ըզգլուխըն կըտըրեաց, մարմինն իջաւ ի կեր ձըկան, Ե

ԻԸ.

Լաշըն զընաց ի կեր ձըկանցն, զլուխըն մընաց սառցին բերանն,
Վասըն պատճառ մաւրըն սման, որ ցաւագնի խիստ զանա(յ)զան:

ԻԹ.

Բերին զըրին ի սկըտեղին, տարան ի մաւրն աղերս նըման,
Մայրըն տեսաւ, յոյժ ճիչ եբարծ, ի վեր հայեաց դէմ ի Աստուած:

Լ.

Ըսկըսաւ եւ ծուռ խաւսեց, սուրբ Յովաննու շատ հայհոյեց,
Խելըն զընաց, աչքըն շըլեց, գոյն (յ)երեսացն կապուտ դարծոյց:

ԼԱ.

Ձեռքըն եւ ոտքըն կապեցաւ, ի յառիքէն քար մի անկաւ,
Ի վերայ գլխ(ւ)ոյն անկ[ե]ալ քարդաւ, որպէս պիղծ շուն սատակեցաւ:

ԼԲ.

Մառայըն առեալ ի սուրբ զլուխըն, տարեալ եղին ի պատուհանն,
Թէ աշակերտք եկեալ տացեն գին եւ կաշառ ի սուրբ գլխանն:

ԼԴ.

Ի պատուհան եկաւ պղծ(ւ)ոյն, տունն փըլաւ մարմնոյն վերայ,
Որպէս կորեաւ դեւ լկտին, գերեզմանի չեղ[եւ] արժան ?]:

ԼԵ.

Շատ ժամանակ եկաց անտի, մինչեւ եկեալ երկու արեղայն,
Եկին զըտին ի սուրբ զըլուխն, առեալ շալակ ճանպարհ ելան:

ԼՆ.

Ի բրտին հանդիպեցան, վաճառեցին գուհարըն այն,
Բըրուտն առեալ տա[րա]ւ իւր տունն, նըշան արար խաչանըման:

ԼԶ.

Ես Յովանէս Թուրկուրանցի կարճ համառատ ասցի զայս բան,
Տէրըն տայ ձեզ խաղաղութիւն, պահէ անփորձ եւ անասան:

(2)

Ն. ԵՊՍ. ԾՈՎԱԿԱՆ

(ժբ, 2): Զլուխըն կտրեց ի վերայ պաղին,
մարմին իջաւ ի կեր ձկան, Ա:

ԻԸ-ԼԵ. — Այս ութ տուները կը գտնուին
միայն Գ օրինակին մէջ:

ԻԹ. 1. — սկտեղին, 2. սկտերին, Գ:

ԼԱ. 1. — ի յառիքէն, 2. ի յառեգէն, Գ:

ԼԲ. 2. — տային, 2:

ԼԶ. 1. — Տէր Յովաննէս Թըլկուրան-
ցին փոքր ի շատէ ասաց զայս բան, Ե (ժբ,
1): — 2 — անփորձ — ամբողջ, Ե: